

Årsredovisning 2019

Kulturnämnden

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning och viktigaste händelser.....	4
1.1	Sammanfattning	4
1.2	Viktigaste händelserna	4
2	Kultur.....	6
2.1	Vidga deltagandet.....	6
2.2	Utveckla kapaciteter.....	9
2.3	Gynna nyskapande	9
2.4	Nyttja tekniken	12
2.5	Öka internationaliseringen	13
3	Regiongemensamt arbete	15
3.1	Verksamhetens miljöarbete	15
3.2	Folkhälsa	15
3.3	Mänskliga rättigheter och jämlik vård	15
3.4	Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete.....	15
3.5	Lärdomar/förbättringsområden efter genomförd intern kontroll 2019.....	16
3.6	Inköp	16
4	Mål och fokusområden.....	17
4.1	Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen.....	17
4.1.1	Arbetsmarknaden ska utvidgas genom hållbara transporter och samverkan med näringsliv och forskning i Västra Götaland.....	17
4.1.1.1	Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land	17
4.1.2	Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska	18
4.1.2.1	Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv	18
4.1.3	Deltagandet i kulturlivet ska öka.....	19
4.1.3.1	Utveckla samverkan mellan VGRs kulturverksamheter och civilsamhället/det fria kulturlivet.....	19
4.1.3.2	Stärka barn och ungas möjligheter att delta i kulturlivet.....	20
4.1.4	Klimatutsläppen från fossilbränsle i Västra Götaland samt verksamhetens direkta miljöpåverkan ska minska	20
4.1.4.1	Utveckla Göteborgs Botaniska trädgård.....	21
5	Ekonomiska förutsättningar	22

5.1	Ekonomiskt resultat.....	22
5.1.1	Resultaträkning för beställare regional utveckling.....	22
5.1.2	Intäktsutveckling.....	23
5.1.3	Kostnadsutveckling.....	23
5.2	Åtgärder vid ekonomisk obalans.....	23
5.3	Eget kapital.....	23
5.4	Investeringar.....	23
6	Bokslutsdokument och noter	24
7	Övrig rapportering	25
7.1	Fördjupad rapport till egen nämnd/styrelse.....	25

Bilagor

Bilaga 1: Bokslutsdokumentation 19-12

1 Sammanfattning och viktigaste händelser

1.1 Sammanfattning

Kulturnämndens årsredovisning för 2019 innehåller uppföljning av de strategiområden, mål och fokusområden som kulturnämnden arbetat med samt en uppföljning av dess ekonomi. Målet från regionfullmäktige är att deltagandet i kulturlivet ska öka, vilket rapporteras i kapitel 2.1 *Vidgat deltagande*. Kulturnämndens eget mål är att Gynna nyskapande – till dessa kommer fyra fokusområden och de fem strategiområden som kulturstrategin baseras på. Av kulturplanens 74 utvecklingsinsatser ingår 44 stycken i 2019 års verksamhet. Av dessa är de flesta (29) i status pågående, som de strävansmål de är, 9 är avslutade och 6 planerade eller parkerade, vilket oftast innebär att man avvaktar i samverkansfrågor som kulturnämnden inte själv äger (exempelvis dansområdet). Det är svårt att tala om avvikelser eller trendbrott i det vi mäter – barns och ungas deltagande har visat sig kräva mindre format – kvalitet och kvantitet kan då ställas emot varandra. Deltagandet i folkhögskolornas kurser har gått upp. Det är också tydligt att många av kulturnämndens insatser sker inom regionfullmäktiges mål, att de även bidrar till att binda samman land och stad samt har fokus på barn och unga. Även dialoger med omvärlden är signifikant för 2019, då en ny kulturstrategi togs fram.

Det ekonomiska utfallet med ett positivt resultat på 4,2 mnkr visar att kulturnämnden har en budget i balans och kostnadskontroll.

Kulturnämnden, som beställarnämnd med systemperspektiv, lägger uppdrag och stöder kulturinsatser. Detta kombineras med ett ansvar för helheten det vill säga den kulturella infrastrukturen. Det är bland andra regionägda bolag och förvaltningar, föreningslivet, kommunala konsthallar, studieförbund såväl som danskompanier med internationella projekt som sammanlagt bidra till att de politiska målen uppfylls. Årsredovisningen fokuserar därför på de åtgärder och aktiviteter som bidragit till att uppfylla regionfullmäktiges och kulturnämndens mål. Målet är att i framtida rapportering även och mer samlat lyfta fram kulturpolitikens effekter för invånaren främst genom de regionägda verksamheterna.

1.2 Viktigaste händelserna

Arbetet med den nya *Kulturstrategi Västra Götaland - och regional kulturplan 2020-2023* satte tydliga avtryck genom en öppen och inkluderande dialog, om inte direkt hos invånaren så inom Västra Götalands breda kulturliv.

De senaste årens satsningar med målet att öka invånarnas medie- och informationskunskap (MIK) är en ny inriktning. Huvudsakliga aktiviteter som stöder detta har varit:

- de välbesökta (bibliotekarier, lärare, filmarbetare, fritidsledare) dagarna för MIK-frågor;
- Västra Götalandsregionens synlighet med paneler i Almedalen

- samt 2019 års konferens Global MIL-Week i samarbete med UNESCO och Bokmässan, där nästan 300 personer från 66 länder deltog,

Västra Götalandsregionen har 2019 skapat en ny förvaltning för kulturutveckling. Detta påverkar kulturnämndens arbete och planering med sikte på ökad potential för kulturverksamhet med fokus på invånarnytta.

2 Kultur

Avsnittet beskriver arbetet utifrån den regionala kulturstrategin En mötesplats i världen.

2.1 Vidga deltagandet

Att vidga deltagandet är kulturnämndens centrala mål – det är också regionfullmäktiges mål att *Deltagandet i kulturlivet ska öka*. De rapporteras båda i detta kapitel. .

Ett vidgat deltagandet handlar om att beakta de olika perspektiv som riktlinjerna[1] beskriver, bland annat barn- och tillgänglighetsperspektiven. Det rör sig om att nå och angå nya grupper och om konst och kultur i miljöer och sammanhang där dessa är sällsynta.

Utvecklingsinsatser i kulturplanen:

- utveckla samverkansplattformen för interkulturell dialog **Klar**
- utveckla stödet särskilt till föreningar som drivs av invånare med utländsk bakgrund **Pågår**
- stödja ett lokalt körliv med bredd och spets **Pågår**
- skapa förutsättningar för kulturfestivalerna att nå och engagera nya målgrupper **Pågår**
- utveckla ett center för publikutveckling enligt strategin för arrangörsutveckling **Klar**

Indikatorer:

- Andel barn-och ungdomsbesök till kulturinstitutioner
- Antal unika deltagare i kursverksamhet på folkhögskolor och studieförbund

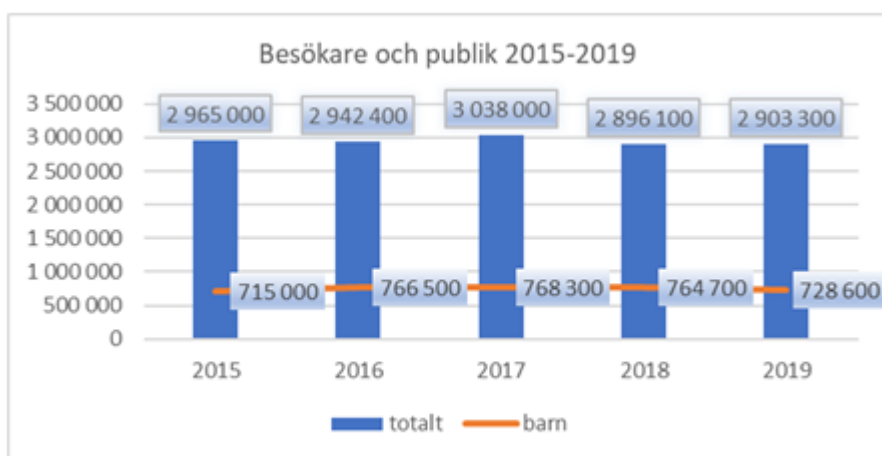
Andel barn- och ungdomsbesök till kulturinstitutioner är 25 procent

Scenkonstinstitutioner och museer har haft ökat fokus på den prioriterade målgruppen barn och unga de senaste åren. Resultaten visar att antalet barn som besökare ökade till och med 2017, men minskade sedan 2018. Andelen barn- och ungdomsbesök till kulturinstitutionerna är stabil under de senaste fyra åren på cirka 25 procent.

När det gäller museibesök var 2017 toppåret och sedan har antalet barn som besökare minskat från 533 000 till 480 500, som är en minskning av nästan tio procent. En orsak är att det bland barn populära Sjöfartsmuseet Akvariet har stängts under 2019. För scenkonsten var 2018 toppåret, 2019 minskade antalet barn som publik från 265 300 till 248 100 (-6,5 procent), som är fortfarande fler än under 2016 och 2017.

Under kulturplanperioden 2016 – 2019 har det totala besöket till 21 kulturinstitutioner minskat något, med -2,1 procent 2019 jämfört med 2015. Antalet barn som besökare har ökat något, med 1,9 procent. Andelen barn-

och ungdomsbesök har ökat en procentdel.

Kommentar: Figuren visar publik till 10 verksamheter inom scenkonstområdet och besökare till 11 verksamheter inom museiområdet. Barn och unga avser med vissa undantag upp till 18 år. Siffrorna är avrundade till jämna hundratal. Källa: Kulturdatabasen och separat redovisning från kulturverksamheter för 2019.

Antal unika deltagare i kursverksamhet på folkhögskolor och studieförbund ökar till 224 500

Tio studieförbund, aktiva i alla regionens 49 kommuner, och 21 folkhögskolor når och engagerar allt fler invånare. Antalet unika deltagare har ökat årligen från 187 100 år 2014 till 224 500 år 2018 och därmed ökar folkbildningens betydelse för samhället.

Antalet unika deltagare vid studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet vid studieförbunden har ökat med två procent 2018 jämfört med 2017. Antalet unika deltagare i långa kurser vid folkhögskolor har ökat med 34 procent jämfört med föregående år och med 66 procent jämfört med 2013. Även antalet deltagare i korta kurser har ökat med 15 procent, som är den första ökningen i fyra år. Den statliga satsningen på fler platser på folkhögskolor har fallit väl ut i Västra Götaland och regionen ökade sin medfinansiering. Gemensamma statliga och regionala satsningar har med andra ord skapat goda förutsättningar för fler att fullfölja sina studier. När det gäller korta kurser så är det en trend över lång tid. Det är positivt att deltagare på korta kurser ökar. Det kan handla om konstnärliga/estetiska kurser eller kurser kopplade till sina huvudmäns behov av utbildning av funktionärer och ledare.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	förändring i % 2017	förändring i % 2013
Folkhögskolor	17 300	16 400	15 000	14 800	15 000	18 100	21%	4%
varav korta kurser	13 700	12 800	11 400	10 600	10 500	12 100	15%	-12%
varav långa kurser	3 600	3 700	3 600	4 300	4 500	6 000	34%	66%
Studieförbund	187 900	187 100	192 500	201 300	203 000	206 500	2%	10%
Totalt	205 200	203 600	207 500	216 100	218 000	224 500	3%	9%

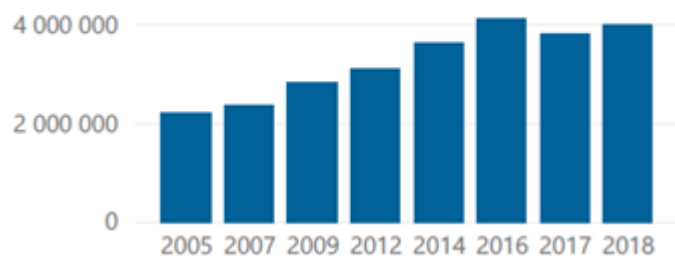
Kommentar: Tabellen visar antalet unika deltagare i långa kurser vid 21

*folkhögskolor på höstterminen och till studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet arrangerade av 10 studieförbund för hela året. Dessutom inkluderas totalt antal deltagare till korta kurser på folkhögskolor, men det är en bra uppskattning av unika deltagare, då återkommande deltagare i korta kurser inte är en stor andel av totalt antal deltagare. **Källa:** Folkbildningsrådet*

Drygt 4 miljoner besökare till studieförbundens kulturprogram 2018

Studieförbunden är en central aktör för lokalt kulturliv, särskilt i landsbygdskommunerna. Studieförbundens kulturprogram drar allt fler besökare, 4 014 000 (ej unika) 2018, som är en ökning med 81 procent mellan 2005 och 2018. 2016 var ett rekordår och därefter bibehålls antalet på cirka 4 miljoner.

Antal besökare kulturprogram i Västra Götaland, 2005-2018

Källa: SCB

Forskningsrådet för interkulturell dialog (FID)

FID startades 2016 och utgörs av samverkan mellan lärosätena Högskolan i Borås, Göteborgs universitet, Högskolan Väst samt Västra Götalandsregionen, kommuner och civilsamhället.

Ett övergripande mål är att generera och utveckla kunskaper och kompetenser som för samman praktik och forskning samt ger bättre underlag för politiska beslut. En strävan är en kvalitetshöjning hos regionala och kommunala verksamheter, att alla invånare får jämlik tillgång till samhällsresurser, och att de dessutom aktivt deltar i beslutsprocesser som påverkar deras vardag. 2019 var det femte verksamhetsåret för FID, som inleddes som ett treårigt projekt som 2016–2018 samfinansierades av olika nämnder och kommittéer inom regional utveckling och kultur. 2019 var kulturnämnden enda finansiär från Västra Götalandsregionens sida, med ett stöd på 1,5 mkr och från sista jun i 2020 upphör stödet från kulturnämnden, som föreslår andra former för arbetet med interkulturell dialog. Under 2019 hade FID fem pågående forskningsprojekt och initierade under perioden ett nytt kring *Religion och kultur som fenomen i inkluderingsarbete*.

Frågeställningen berör det faktum att Sverige skiljer sig från många länder varifrån nyanlända kommer genom att vara mer sekulärt. Forskning om nyanländas möte med det civila samhället kan ge ett viktigt kunskapsbidrag till den situationen.

FID arrangerade i samarbete med Centrum för global migration vid Göteborgs Universitet en konferens om interkulturell dialog och nationalism

med deltagare från regionala, kommunala verksamheter samt från civilsamhället; *Nationalism, rasism och berättelsen om Sverige*. Frågan var hur interkulturell dialog kan främja att fler röster och perspektiv blir hörda och sedda.

Interkulturell dialog är i ökande grad i fokus för AER:s (*Assembly of European Regions*) och Europarådets intresse. FID deltog på flera möten på temat och VGR:s arbete med interkulturell dialog uppmärksammades av representanter för båda dessa organisationer.

VGR är nu inbjuden att utse en representant till en formell plats i den nya grupp där Katalonien är drivande ihop med Europarådet och AER, *Intercultural Regions*. Kulturnämnden beslöt att föreslå ordförande.

Under rubriken *Jämlika barn lyckas bäst; hur ger vi alla barn jämlika förutsättningar till ett gott liv?* genomfördes en barnkonferens där 200 deltagare (kommunala och regionala tjänstepersoner samt civilsamhället), 140 barn och ett tiotal föräldrar medverkade. Goda exempel på barns egenmakt och delaktighet i sammanhang som berör deras liv, presenterades.

Ungdomsläget *Side by Side*

Göteborgs symfoniker AB har hela fyra anställda som jobbar med barn och unga, vilket är unikt i Sverige. Ungdomsorkestern Vägus flyttar 2020 över från Kultur i Väst till Göteborgs symfoniker[2], där det alltså redan finns verksamheter att ansluta till exempelvis Sportlovsorkestern och Polstjärnepriset.

Side by Side-läget växer för varje år och var 2019 uppe i 2300 deltagare. Varje år har visat sig öppna nya möjligheter och nu görs en extra satsning för att få fler unga att intressera sig för att bli dirigenter.

[1] Rätten att delta i kulturlivet

[2] Beslut i kulturnämnden Vägus uppdrag: protokoll från KUN 2019-05-12, §130

2.2 Utveckla kapaciteter

En central uppgift för detta strategiområde är att utveckla resurser för kommuner, fria kulturutövare och oetablerade kulturföretagare i samverkan med universitet och civilsamhälle. Där är *Landskapsobservatoriet* ett gott exempel (se kapitel 4.1.1.1 *Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land*).

2.3 Gynna nyskapande

Att Gynna nyskapande är kulturnämndens eget mål och ihop med fullmäktiges mål att deltagandet i kulturlivet ska öka täcker de kulturens bredd och spets.

Kulturplanens utvecklingsinsatser:

- stödja och utveckla digitaliseringen för ökad interaktivitet **Pågår**

- öka särskilt de unga invånarnas medie-och informationskunnighet **Pågår**
- lägga särskilt fokus på att utveckla webb museer i samarbete med konstinstitutionerna **Pågår**
- inrätta attraktiva, internationella produktionsresidens i samverkan med Konstnärsnämnden **Klar**
- leda ett nationellt förnyelse-och utvecklingsarbete i samverkan med Nämnden för hemslöjdsfrågor **Klar**
- utveckla nya former och metoder för att stödja utvecklingen av slöjdnärings regionalt **Pågår**
- skapa en samlad produktionsmiljö för dansens aktörer i samarbete med Göteborgs stad **Pågår**
- inrätta teaterresidens för att utveckla kvaliteten och föra teatern närmare invånarna **Pågår**
- utveckla ett regionalt nätverk för arkitektur, form och design **Pågår**
- bevaka möjligheten att etablera ett regionalt arkitektur-och designcentrum med ett nationellt uppdrag **Pågår**
- skapa nya scener för produktion och gästspel på minst tre platser i regionen (dans) **Pågår**
- vidareutveckla residensverksamheten (litteratur) med särskild tonvikt på organisation, samverkansformer och profilering av satelliterna. **Pågår**

För att påvisa nyskapande och förnyelse rapporteras här stöd till konstutövare i form av stipendier, samt exempel på konstnärlig utveckling, spets och synlighet. Stipendier och residens är till för att skapa bättre förutsättningar för att kunna verka som konstnär i Västsverige – en form av kompetensutveckling och möjlighet till fördjupat arbete.

Enligt den statliga utredningen *Konstnär oavsett villkor[1]* ligger inkomstökningen för konstnärer på 4% och för befolkningen i övrigt på 18%, 2004–2014.

Kulturnämnden fördelade som beslutat elva kulturstipendier (30 000 kr styck), femton arbetsstipendier (100 000 kr styck) och ett kulturpris på 150 000 kr. Kulturpriset 2019 gick till poeten och författaren Lina Ekdahl.

De ekonomiskt växande kulturella och kreativa näringarna står och faller med en produktion av ett innehåll från en konstnär. Utredningen slår fast att kulturella och kreativa näringars bidrag till BNP var minst 3,1 procent 2015, och att det finns drygt 146 000 personer som är anställda inom de kulturella och kreativa näringarna i Sverige. Det kan jämföras med fordonsindustrin som anställer cirka 120 000 personer.

Utredningen ger stöd för kulturnämndens fortsatta stöd till medverkande- och utställningsersättning: *MU-avtalet uppfattas som viktigt för att stärka bild- och formkonstnärers ersättning för utfört arbete i samband med utställningar[2]*

Kulturnämnden avsatte 1 067 000 kronor i medverkansersättning till konstnärer till åtta konstmuseer med regionalt uppdrag.

Vistelser i gästateljéer är ett annat sätt att kompetensutveckla och ge

möjligheter till fördjupat arbete för konstnärer. En ny plats i det internationella gästateljéprogrammet var 2019 en vistelse i Kapstaden. Det fanns osäkerhetsfaktorer vilket gjorde att det beslutades att tillsvidare avbryta denna möjlighet under 2020, och se över möjligheterna till en ny ateljéorganisation där.

Vidare har vistelser genomförts i Detroit, i Beijing samt i Belgrad inom gästateljéprogrammet.

Dessutom har de tre planerade fria vistelser genomförts, där konstnären söker medel att arbeta på en arbetsplats de själva väljer. 2019 arbetade tre konstnärer i ateljéer på Mallorca, San Michele/Italien och i Portugal.

Nationellt centrum för musiktalanger

I Vänersborg etableras Nationellt centrum för musiktalanger, en nationell mötes- och utbildningsplattform för unga talangfulla musiker som spelar orkesterinstrument och eller dirigerar. Syftet är att stärka återväxten till musikeryrket och att främja ung kreativitet. Verksamhetens profil är internationell och förutom kurser, undervisning och konserter ingår Polstjärnepriset, en nationell tävling för unga klassiska musiker. Nationellt centrum för musiktalanger har hittills varit en del av Vänersborgs kommun, men drivs från och med 2019 av en ideell förening som kulturnämnden medfinansierar.

Satsningen på talangutveckling bidrar till att fler unga med olika bakgrund deltar i kulturlivet i en internationell miljö. Etableringen bidrar till att stärka ekosystemet av musikutövare från prova-på-nivå till professionalisering.

NCM har under 2019:

- Genom Vänersborgs kommun bedrivit musikverksamhet likt tidigare år
- Parallellt startat upp den nya föreningen, stabilisera organisationen, knutit nya branschpartners till sig och stabiliserat ekonomin
- Arrangerat Polstjärneprisets uttagning där 105 ungdomar deltog. Totalt 400 lektioner av 25 lärare under två dagar under hösten.
- Utvecklat tätare samarbete med regionala kulturskolor och ungdomsorkestrar ex. Vägus för att knyta unga talanger till NCM
- Bedrivit fortbildningsinsatser
- Haft öppen kursverksamhet i kulturskolan (ca 80 deltagare), Young Strings Academy/Young Winds Academy (ca 40) och talangprogram (ca 30)

Vara konserthus nya scen Sparbanken Blackbox, kan betecknas som en plats för förnyelse. Den invigdes i november 2019 med plats för 700 stående eller 260 sittande besökare. Sparbanken Blackbox är ett scenrum för konserter, dans- och cirkusföreställningar och teater, men även mässor och föreläsningar.

Pilotprojektet Cirkus i Väst fick 2019 fortsatt stöd från kulturnämnden för att utveckla arrangörsnätverk och sprida samtida cirkus i regionen. Nycirkus är ingen ny konstform men den etablerar sig nu på ett nytt sätt vilket leder

till att den berikar redan befintliga aktörer och uttrycksformer. Projektägarna Stora Teatern och Cirkus Cirkör samarbetar med scener, kommuner och kommunalförbund. Samtidigt pågår ett interregionalt samarbete mellan Västra Götaland, Stockholm, Skåne och Östergötland för att lyfta den samtida cirkusen på ett strategiskt plan. Samtida cirkus finns med som ett nytt konstområde i Kulturstrategi Västra Götaland 2020–2023.

Under kulturplansperioden 2016–2019 har kulturnämnden i överenskommelser med Borås stad, Vara konserthus samt Vänersborgs och Uddevalla kommuner etablerat dansscener med kontinuerligt dansutbud också utanför Göteborg. Satsningen - som utvärderades hösten 2019 – visade att de fyra scenerna sammantaget utvecklats i enlighet med satta mål

- ökad egenfinansiering
- fler arrangemang för västsvenska kompanier samt
- vidgat publikt intresse för danskonst.

Kulturnämnden beslutade att konsolidera verksamheten på nämnda scener inför 2020 samt att inspirera och stödja ytterligare arrangörer och scener att erbjuda dansverksamhet i regionen.

[1] SOU 2018:23, *Konstnär – oavsett villkor?* Sid 216

[2] SOU 2018:23, *Konstnär – oavsett villkor?* Sid 126

2.4 Nyttja tekniken

Digitalisering

Kulturnämnden antog i mars 2018 en ”digitaliseringsplan för kulturen i Västra Götaland” med syftet att bygga kunskap och utforska området tillsammans med aktörer inom konst, kultur och teknik. En pilotutlysning ledde till 22 ansökningar och projekten kommer att avslutas under 2020. Åtta ansökningar beviljades stöd:

Folkteatern, Göteborg Pitbull Ideell Filmärförening, Visual Arena Lindholmen Science Park, Bohusläns museum, RISE Interactive, Nordiska akvarellmuseet, Aftonstjärnans Kulturförening, Lidköping Folkets Hus.

I en delrapport identifierades behoven:

- Digital kompetensutveckling
- Stöd i att initiera samarbeten mellan kulturverksamheter och teknikorganisationer
- Behov av sektoröverskridande laboratoriemiljöer med fokus på digitalisering. Science Centers är viktiga plattformar som har stor utvecklingspotential i sammanhanget.

I februari 2020 träffas samtliga pilotprojekt i ett slutseminarium och resultatet kommer att utgöra ett av underlagen för kulturnämndens utformning av arbetet med digitalisering.

2.5 Öka internationaliseringen

Kulturplanens utvecklingsinsatser:

- stödja kommuner och kommunalförbund så att fler blir ägare av EU-projekt **Pågår**
- informera om vägar in till EU för att stödja finansiering av regionens kulturverksamheter **Pågår**

2019 års internationalisering bestod i större insatser som organisationer, regionala och andra, har genomfört, samt av de pågående och planerade samarbeten och överenskommelser som kulturnämnden vill främja.

2019 fick det nya regionala exportkontoret Westside Music Sweden (WMS) medel för att etablera och satsa på export av musik från Västsverige.

Satsningen har lett till att västsvenska akter deltog på över tjugo musikfestivaler i fyra världsdelar under 2019. Genom samtalsserien Viva Sounds bjöds också representanter från musikbranschen i andra länder in.

GöteborgsOperan nominerades till International Opera Awards 2019, operavärldens Oscars, i kategorin *Opera Company*.

Under European Choir Games kom 6 300 sångare och 175 körer från hela världen till Västra Götaland för att tävla, uppträda och sjunga.

Kulturnämnden medfinansierade och Körcentrum Väst deltog i projektledningen tillsammans med Göteborg&Co. Inledningskonserten på Partille arena sändes via den Europeiska radio- och TV-unionen. Körerna i Västra Götaland har deltagit genom att tävla, vara värdar och delta på scen i en rad olika konserter.

I samband med Bok- och biblioteksmässan 2019 stod Västra Götalandsregionen värd för UNESCO Global Media and Information Literacy Feature Conference och Youth Agenda Forum. Ett av Bokmässan teman var medie- och informationskunnighet (MIK) under rubriken ”Med(ie)vetenhet”. Förutom Kultur i Väst, som projektledde konferensen, deltog även Svenska Unescorådet, Bokmässan, konsernkontoret kultur, Göteborgs universitet, Medier & Demokrati/Lindholmen Science Park och Filmpedagogerna Folkets Bio i planering, ledning och/eller genomförande. På konferensen deltog nästan 300 deltagare från 66 länder och de representerade universitet, offentliga myndigheter, bibliotek, skola, media, civilsamhälle och bibliotek. De diskuterade bland annat hur vi globalt kan arbeta för att motverka desinformation, propaganda och näthat. Bland besökarna kan nämnas utbildningsministern Anna Ekström och Moez Chakckouk från UNESCO.

Västra Götalandsregionen var tillsammans med bl. a Statens medieråd och Svensk biblioteksförening, värd för temaområdet med monter och programpunkter. Med den här insatsen har Västra Götalandsregionen tagit täten bland svenska regioner när det gäller att arbeta med MIK-frågan, som även stod i centrum på Västsvenska arenan i Almedalen.

I samband med konstbiennalen i Venedig i maj deltog kulturnämndens presidium vid GIBCA:s mottagning som samlade 300 personer från konstvärlden. GIBCA:s mottagning har blivit den självklara mötesplatsen för svenska och nordiska konstnärer i Venedig, vilket är ett värdefullt

tillfälle att träffa curators, konstnärer och konstjournalister från hela världen. En delegation från North East England besökte Västra Götaland och presidiet gjorde en svarsresa. En västsvensk trädgård har skapats i Saltwell Park i Gateshead som ska nyttjas som en ”hub” för samverkan mellan North East och Västra Götaland, där både kulturen och regional utveckling ingår.

EU-stöd

Tillt AB har i sitt uppdrag från kulturnämnden som ett mål att vara ”...en efterfrågad resurs av kulturaktörer i Västra Götaland för ett aktivt deltagande med hög kompetens i EU-projekt”.

Under 2019 fick två projekt ekonomiskt stöd från EU med hjälp av Tillt:

- Trainart där Teater Nu deltar (medfinansieras av kulturnämnden med 215 000 kronor)
- Centre Stage där förvaltningen för kulturutveckling är projektledare (ingen medfinansiering från kulturnämnden).

Under 2019 medfinansierade kulturnämnden enligt tidigare beslut:

- Dans och teaterfestivalens projekt *Bespectative* med 150 000 kronor (pågår perioden 2019–2022).
- Tillt AB:s eget projekt *Cultural adaptations* med 630 000 kronor (pågår perioden 2019–2020).
- IIDance projektet *iCoDaCo* med 150 000 kronor, avslutades 2019.

Under 2019 har Tillt coachat fram tre ansökningar som får besked i maj 2020:

- *X(Sites) Europe*, med 3 parter; mindre samarbetsprojekt där huvudpart är Konstnärscentrum Väst, i samarbete med Portugal och Norra Makedonien.
- *R-EU-FTOP - European Creative Rooftop Network*, med 9 parter; större samarbetsprojekt där Folkstaden (som representant av ett arbetsgrupp där BRG och Urban Konst ingår) är part
- Göteborg Artist Center och Nefertiti söker för projektet *JazzClime*, om klimatsmarta lösningar för musikturnéer.

3 Regiongemensamt arbete

3.1 Verksamhetens miljöarbete

I kulturstrategin 2020–2023 lyfts bland annat återbruk inom scenkonstsektorn upp som ett utvecklingsområde med stor potential, vilket redan pågår. GöteborgsOperan har sedan länge arbetat med hållbarhet och har ett internationellt känt miljöarbete. Wagners Ringen-trilogi sätts upp som ”grön opera” och i juli 2019 tilldelades Operan medel från *Kreativa Europa* för projektet OSCaR som utvecklar cirkularitet och resurseffektivitet inom scenkonsten.

Film i Väst har under året som första regionala samproducent i Sverige anställt en miljöansvarig som ska bidra till omställningen till en grönare filmproduktion och kompetensutveckla företagen i filmbranschen att bli mer miljömedvetna.

3.2 Folkhälsa

Hur man kan nå målet att minska skillnader i hälsa formuleras i *Handlingsplan för fullföljda studier 2017–2020* som Beredningen för folkhälsa och social hållbarhet är ansvarig för. Kulturnämnden verkar på olika sätt i linje med detta mål. I samverkan med regional utveckling, avdelningen Forskning och utbildning och utveckling har ett samarbete inletts mellan folkhögskolor, kommuner och samverkansförbunden.

Fullföljda studier nämns i folkbildningens sammanhang i kapitel 2.1, se tabell över indikatorer: *Unika deltagare i kursverksamheter på folkhögskolor och studieförbund*.

Ett arbete pågår i vilket samverkan med olika kulturområden kan ingå (exempelvis cirkus och dans) där Fullföljda studier kopplas till målet att öka ungas fysiska aktivitet.

3.3 Mänskliga rättigheter och jämlik vård

I *För varje människa – Handlingsplan för det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter i Västra Götalandsregionen 2017- 2020* finns målet Vidgat deltagande i kulturlivet, detta rapporteras under kapitel 2.1 ovan.

3.4 Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete

I samband med kulturnämndens arbete med intern kontroll har även säkerhets- och beredskapsfrågorna värderats i förhållande till nämndens uppdrag. Det har inte bedömts det funnits behov av att genomföra några specifika säkerhets- och beredskapsaktiviteter för nämnden, utöver vad som pågår övergripande för VGR.

3.5 Lärdomar/förbättringsområden efter genomförd intern kontroll 2019

Kulturnämnden har under året beslutat om ett förtydligande av vilka villkor som gäller för bidragsgivning, kallat Allmänna villkor. Villkoren har tagits fram bland annat för att bättre kunna följa reglerna kring representation och att kulturnämnden ska ha större möjlighet att få information från de verksamheter man ger stöd till.

I övrigt hänvisas till den Redovisning av intern kontroll 2019, som ligger som bilaga till årsredovisningen.

3.6 Inköp

Samarbetet med koncerninköp har under året fungerat tillfredsställande. Nämnden har fått stöd i upphandlingar av konsulter. Dock saknas statistik över leverantörstrohet varför detta inte kan redovisas.

4 Mål och fokusområden

4.1 Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen

4.1.1 Arbetsmarknaden ska utvidgas genom hållbara transporter och samverkan med näringsliv och forskning i Västra Götaland

4.1.1.1 Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land

Kulturplanens utvecklingsinsatser:

- utveckla regionaliseringen av de tre internationella festivalerna Göteborg Dans & Teaterfestival, Göteborg Film Festival och Göteborgs Internationella Konstbiennial. **Klar**
- verka för att Borås Internationella Skulpturbiennial blir en del av regionaliseringen av internationella festivaler i Västra Götaland **Klar**
- utveckla kvaliteten för besöksnäringen enligt Charts-modellen Pågåår (via projektet Christa)
- utveckla samarbetet med Turistrådet Västsverige **Pågåår**

Förslag till en ny världsarvsstrategi för de svenska världsarven, framtagen av Riksantikvarieämbetet, remitterades under året och kulturnämnden valde att svara. Strategin innehåller en ny vision och övergripande mål, de viktigaste utvecklingsområdena i världsarvsarbetet och tydliggöranden om hur utvecklingsområdena bör mötas. Kärnan i kulturnämndens svar var att Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket bör ta rollen som en samlande nationell resurs, och att det är viktigt att som världsarv kunna ingå i ett internationellt sammanhang för utbyte och kompetensutveckling.

Landskapskonventionen

Den *Europeiska Landskapskonventionen* lanserad av Europarådet ger stöd för ett inkluderande arbete vad det gäller landskap och berör således både stads- och landsbygdsplanering, med kulturarvet som utgångspunkt. Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen i Västra Götaland arbetar tillsammans med kulturnämnden med konventionen och konkret tar det sig uttryck i *Landskapsobservatorium Västra Götaland* (LOVG), en samverkansplattform för att stärka landskapets roll i samhällsutvecklingen. Ansvaret för att få igång driften har under 2019 legat hos Västarvet, och från 2020 på den nya förvaltningen för kulturutveckling, samt Göteborgs universitet och Mariestads kommun.

Under 2019 har särskilt samverkan med Länsstyrelsen intensifierats och snart sluts en avsiktsförklaring.

Vidare noteras ett oväntat stort internationellt intresse då LOVG har inlett ett samarbete med Balaton Ecomuseum i Ungern samt med Landscape Observatory of Finland.

Det delregionala intresset har dock varit svagare. Kontakt med Fyrbodals kommunalförbund och Skaraborgs kommunalförbund är påbörjade.

Kopplingen till civilsamhället är stark genom en framtidsorienterad samverkan med hela hembygdsrörelsen. Kulturutveckling arbetar tillsammans med HembygdVäst i en pilotstudie för att stärka människors medvetenhet om landskapets värden.

En samverkan via Gothenburg Global Biodiversity Centre med Göteborg Botaniska trädgård är etablerat. Syftet är att engagera barn, främja den biologiska mångfalden och sprida kunskap om denna.

Regionaliseringen av festivaler

Sedan år 2013 har kulturnämnden ihop med kommunalförbunden strävat efter att de större festivalerna man medfinansierar i Göteborg ska komma invånare utanför den stora staden till del. Dans- och teaterfestivalen samt Göteborgs filmfestival har fått stöd till detta och en regionalisering av deras verksamhet är nu en del av den ordinarie.

För samtidskonsten och Röda sten konsthall och GIBCA (Göteborg International Biennial for Contemporary Art) har regionaliseringen varit trögare och därför har Gibca fått stöd under en längre period.

Röda Sten Konsthall har sedan 2013 med stöd från kulturnämnden arbetat fram konceptet GIBCA Extended. Målsättningen är att bidra till internationalisering av hela regionens samtidskonst, att binda samman det lokala och regionala konstlivet med den internationella konstscenen. Detta sker i form av ett satellitprogram till biennalen på regionens konsthallar mm. GIBCA Extended genomfördes för fjärde gången under 2019 med 60 deltagande aktörer som genomförde ca 170 program i 18 kommuner.

4.1.2 Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska

4.1.2.1 Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv

Kulturplanens utvecklingsinsatser:

- stödja lokala fristadskommuner **Pågår**
- utvärdera insatser inom organisations-och kulturlivet enligt SROI-metoden **Parkerad**
- stärka kollektivverkstädernas möjligheter att driva kompetensutveckling **Pågår**
- ge koreografer, dansare och pedagoger ökade möjligheter till fortbildning **Parkerad**
- komplettera de treåriga yrkesutbildningarna i nutida dans med ett fjärde

övergångsår **Parkerad**

Den kraftiga ökningen av antalet studieplatser på folkhögskolor i Västra Götaland medförde att kulturnämndens anslag till folkhögskoleområdet 2019 ökade med 16,7 miljoner kronor. Detta innebär att Västra Götalandsregionen medfinansiering av studieplatser ökade från cirka 7 000 (2018) till 9 000 studieplatser (2019) på folkhögskolor i Västra Götaland. Medlen var en grundfinansiering och gick till såväl lärarlöner, lokaler som extralärare och kuratorer. Tillsammans med bland annat Kunskapscentrum för jämlik vård och Avdelningen för social hållbarhet, Lärandecentrum migration och hälsa genomfördes en utbildningsdag för kuratorer, speciallärare och skolledare under temat ”Deltagare i behov av stöd- Hur kan hälso- och sjukvården stötta folkhögskolorna i Västra Götaland?”

I budget 2019 konstateras att utlysningarna till civilsamhället för kultursamarbeten med flyktingar har lett till att nya grupper kommit in i kulturnämndens söksystem samt att redan kända sökande inlett samarbete med verksamheter som varit nya för dem. Detta har blivit en bas att bygga vidare på. Kulturnämnden kommer att lägga förslag på hur dessa erfarenheter bäst nyttjas i fortsättningen.

Under 2019 har kulturnämnden därför gett kulturchefen i uppdrag att se över utformningen av stödsystemet, samt hur man fortsättningsvis kan arbeta på nya sätt med interkulturell dialog. Utformningen av stödsystemet hanteras stegvis och kulturnämnden tog sitt första beslut i december 2019 om att avsluta stödformen kulturstrategiskt utvecklingsstöd. På aprilmötet 2020 ska kulturchefen ge förslag på hur frågan om interkulturell dialog ska hanteras framöver.

4.1.3 Deltagandet i kulturlivet ska öka

4.1.3.1 Utveckla samverkan mellan VGRs kulturverksamheter och civilsamhället/det fria kulturlivet

Kulturplanens utvecklingsinsatser:

- förbättra den regionala spridningen av och öka antalet aktörer inom folkbildning och kultur i samverkan **Klar**
- öka det fria musiklivets och institutionernas rörlighet i hela Västra Götaland **Pågår**
- utveckla Vävcenter Sjuhärad med Textilmuseet och övriga textila aktörer i området **Pågår**
- samordna och stödja kommunernas insatser för nya arenor och nätverk **Parkerad**
- inrätta ett regionalt forum – Västsvensk byggkonst 2.0 **Parkerad**
- stärka Hantverkslaboratoriet som ett nationellt centrum för hantverk och immateriellt kulturarv **Pågår**

Utvärderingen av projektet *Folkbildning och kultur i samverkan 2015–2018* föreslog att projektet skulle omformas till mer ordinarie verksamhet. Under 2019 förändrades således organisationen genom att det blev en del av de långsiktiga uppdragen, Röda Sten fick en uppräknings baserat bland annat på

deltagandet i Folkbildning och kultur i samverkan (FOKIS) och tre delregionala nätverk etablerades (Göteborg, Sjuhärad och Skaraborg). Under 2019 beslutade kulturnämnden att ge i uppdrag till kulturchefen att ta fram ett förslag på överenskommelse med de rörelsedrivna folkhögskolorna och med ett sådant beslut skulle utvärderingens förslag vara omhändertaget.

4.1.3.2 Stärka barn och ungas möjligheter att delta i kulturlivet

Kulturplanens utvecklingsinsatser:

- skapa långsiktiga hållbara arrangörsnätverk med särskild inriktning mot barn och unga **Pågår**
- öka produktion och visning av film för barn och unga **Pågår**
- inspirera till nya och innovativa idéer för biblioteken som mötesplatser och för läsfrämjande för barn och unga **Klar**
- utveckla Industrimuseum Västra Götalands arbete med barn och unga **Pågår**
- stödja föreningsarkiven i att utveckla metoder för att nå nya grupper, särskilt barn och unga **Parkerad**
- samverka med kommunerna om kulturskolornas utveckling **Klar**
- utveckla insatserna för kompetensväxling för barn och unga **Pågår**
- samverka nationellt om tillgång till kultur för barn i vissa bostadsområden **Klar**

Kompetensväxling 2.0 bygger på idén att koppla samman ideellt drivna besöksmål som arbetslivsmuseer och hembygdsgrändar med kommunala feriearbeten för ungdomar, samt meningsfulla praktik- och arbetsuppgifter för nyanlända och långtidsarbetslösa. På grund av förändringar inom Arbetsförmedlingen kommer projektet att slutredovisas under 2020, vilket är något senare än beräknat.

Med hjälp av det förstudiestöd som beviljades av kulturnämnden i december 2018 har Studieförbundet Väst i samarbete med flera andra parter startat projektet Kick, som utvecklar pop/rock-arrangörer i Västra Götaland. Projektet har varit framgångsrikt och under 2020 diskuteras nästa steg i satsningen. En förening av arrangörer har också bildats som en sido-effekt av projektet.

Regionteater Väst har, tillsammans med bland andra Göteborgs stads kulturförvaltning och Danscentrum Väst, startat Dansakademin, en branschstärkande plattform för utveckling av danskonst för barn och unga som ska bidra till att skapa bättre förutsättningar för dansfältet i Västra Götaland.

Även West Side Music Sweden (se kapitel Öka internationaliseringen) och Side by Side (se kapitel Vidgat deltagande) är relevanta ungdomssatsningar.

4.1.4 Klimatutsläppen från fossilbränsle i Västra Götaland samt verksamhetens direkta miljöpåverkan ska minska

I det nya handlingsprogrammet för de kulturella och kreativa näringarna (KKN) ställs krav på att nya projekt i programmet ska ta hänsyn till ett

fossiloberoende Västra Götaland 2030. Detta gjordes i granskningen av ansökningar 2019. Arbetet med att utnyttja samåkningsappar och förbättra möjligheterna till att åka med kollektivtrafik till kulturevenemang fortsatte under 2019. Detta hanteras fortsättningsvis inom ramen för kulturnämndens dialog med kollektivtrafiknämnden.

En dialog har inletts med de egna bolagen om deras miljö- och klimatarbete. Regionutvecklare från kultur- och miljöavdelningarna har tillsammans gjort studiebesök och berättat om vilket stöd bolagen kan få i sitt miljöarbete, exempelvis genom webbutbildningar, miljödiplomering och klimatväxlingsmedel. Flera av bolagen är redan långt framme internationellt sett.

GöteborgsOperan har bland annat fått medel till att utveckla klimatsmarta menyer i sin restaurang. I arbetet med att ta fram nya långsiktiga uppdrag diskuteras också klimat- och miljöaspekter samt Agenda 2030.

4.1.4.1 Utveckla Göteborgs Botaniska trädgård

Som en följd av detta fokusområde har Botaniska trädgården inlett samarbeten med andra verksamheter i närområdet, och med Förvaltningen för kulturutveckling.

Samtal fortsätter mellan miljö- och kulturnämnderna kring hur kulturen kan utveckla trädgården, bland annat genom samarbete med närliggande konst- och kulturverksamheter.

5 Ekonomiska förutsättningar

Kulturnämnden anvisades en ram på 1 193 951 tkr av regionfullmäktige i 2019 års budget, vilket var en höjning med 39 783 tkr eller ca 3,4 %. Den generella uppräkningsen av regionbidraget är 2 %. Av höjningen var 16 700 tkr en tillfällig ramökning anvisade till folkhögskoleområdet för att finansiera det ökade antalet tilldelade deltagarveckor som folkhögskolorna erhållit. I regionbidraget ingår också ett riktat statsbidrag, det så kallade Välfärdsbidraget, på 4 000 tkr.

Det statliga bidraget inom samverkansmodellen uppgick efter en justering i januari till 321 997 mnkr.

5.1 Ekonomiskt resultat

Resultatet för året slutar på ett överskott på 4,2 mnkr. Prognosen som gjordes i delårsredovisningen låg på 3 mnkr, då nämnden hörsammat regionstyrelsen uppmaning till omprövning av budgeten för att skapa överskott.

Avvikelsen mot prognosen beror till största delen på att mobilitetsersättningen till folkhögskolor utanför regionen inte helt kom upp i det budgeterade beloppet. Denna budgetpost är svår att beräkna då den beror på hur många från Västra Götaland som studerar utanför länet och utfallet kan variera relativt mycket.

5.1.1 Resultaträkning för beställare regional utveckling

Årsvärden					
Resultaträkning (mnkr)	Utfall 2019	Budget 2019	Utfall 2018	Avvikelse budget/utfall	Förändring utfall/utfall 1 %
Statsbidrag	336,6	332,7	334,7	4,0	0,6%
Övriga erhållna bidrag	3,7	3,3	11,1	0,4	-66,6%
Övriga intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0%
Verksamheten intäkter	340,4	336,0	345,8	4,4	-1,6%
Personalkostnader, inkl. inhyrd personal	-1,8	-1,9	-2,7	0,1	-33,1%
Driftbidrag till utförare inom regionen	-883,2	-881,8	-863,8	-1,4	2,2%
Övriga lämnade bidrag	-607,6	-609,8	-595,2	2,2	2,1%
Verksamhetsanknutna tjänster	-16,9	-16,4	-17,6	-0,5	-3,7%
Material och varor, inkl. förbrukningsmaterial	-0,2	0,0	-0,3	-0,2	-19,9%
Lokal- och energikostnader	-0,5	-0,2	-0,3	-0,3	36,6%
Övriga tjänster, inkl. konsultkostnader	-18,6	-18,3	-17,8	-0,2	4,0%
Övriga kostnader	-1,3	-1,4	-1,3	0,2	-5,1%
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0%
Verksamhetens kostnader	-1 530,0	-1 529,9	-1 499,2	-0,1	2,1%
Regionbidrag	1 194,0	1 194,0	1 154,2	0,0	3,4%
Finansiella	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0%

intäkter/kostnader m.m.					
Resultat	4,2	0,0	0,7	4,2	

5.1.2 Intäktsutveckling

Statsbidraget från Kulturrådet höjdes i januari och detta har gjort att kulturnämnden fått en ökning med ca 4 mnkr på årsbasis. Intäkterna ligger för övrigt i nivå med budgeterade värden.

Jämfört med 2018 har övriga intäkter minskat med ca 7,4 mnkr och beror bland annat på att under 2018 beslutande RS om ett särskilt stöd till regionens folkhögskolor på 4,7 mnkr samt att interna bidrag för Partnerskap för interkulturell dialog erhöles.

5.1.3 Kostnadsutveckling

Kostnaderna för året följer i stort de budgeterade värdena med endast smärre avvikelser.

5.2 Åtgärder vid ekonomisk obalans

Kulturnämndens ekonomi är i balans.

5.3 Eget kapital

Kulturnämnden har inte använt något eget kapital under 2019. Det egna kapital per 2019-12-31, före eventuella bokslutsdispositioner, uppgår till 26 961 mnkr, inklusive årets resultat på 4,2 mnkr.

5.4 Investeringar

Kulturnämnden har inte genomfört några investeringar under året.

6 Bokslutsdokument och noter

Se bilaga Bokslutsdokumentation 19-12

7 Övrig rapportering

7.1 Fördjupad rapport till egen nämnd/styrelse

Gynna nyskapande, kulturnämndens eget mål, se kapitel 1

Flernivåsamverkan

Nationella överenskommelser

Med kultursamverkansmodellen blir dialog och samverkan mellan den nationella nivån och den regionala allt viktigare. Samverkan mellan nationella myndigheter och VGR konkretiseras i särskilda överenskommelser om ökad dialog och samverkan, baserade på styrdokumentet. Kulturnämnden har överenskommelser med: Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen, Riksarkivet, Konstnärsnämnden, Riksteatern, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Svenska Filminstitutet och Statens fastighetsverk. 2019 har följande överenskommelser förnyats för perioden 2020–2023:

- Svenska filminstitutet
- Riksteatern
- Nämnden för hemslöjdsfrågor

Utöver de nationella myndigheterna som ingår i samverkansrådet (som är en formell del av kultursamverkansmodellen) kommer kulturnämnden att undersöka samverkan med ytterligare nationella myndigheter, till exempel Boverket, Statens konstråd, Statens medieråd, Statens musikverk och Statens centrum för arkitektur och design, med utgångspunkt i strategins prioriteringar för att på så sätt få ytterligare kraft i genomförandet av Kulturstrategi Västra Götaland. Under 2019 träffade således kulturnämnden följande myndigheter:

- Svenska Filminstitutet
- Riksteatern
- Nämnden för hemslöjdsfrågor
- Statens konstråd
- Myndigheten för yrkeshögskolor
- ArkDes - Sveriges nationella centrum för arkitektur och design
- Nationalmuseum
- Boverket
- Tillväxtverket

Kulturstrategi Västra Götaland

Kulturstrategi Västra Götaland – och regional kulturplan 2020–2023 är ett resultat av intensiva dialoger och samråd. Syftet har varit att tillsammans med kommuner, kommunalförbund, organisationer, institutioner, företag

och akademi identifiera gemensamma prioriteringar ur ett regionalt helhetsperspektiv. Strategin skapar en gemensam kulturpolitisk utgångspunkt i Västra Götaland. Den beskriver vilka megatrender som påverkar kulturlivets utveckling, vägledande perspektiv och strategiska områden som ger riktlinjer för hur kulturpolitiken ska genomföras. Kulturstrategin är ett verktyg för dialog och samverkan med myndigheter, kommuner och kommunalförbund samt aktörer inom de konst- och kulturområden som ska utvecklas. Kulturstrategin innehåller även den regionala kulturplanen, som utgör grunden för förhandling om statliga medel via kultursamverkansmodellen.

Kulturplanen består av strategiska prioriteringar 2020–2023 inom ett antal konst- och kulturområden som definieras i den statliga förordningen (2010:2012). Kulturstrategin inkluderar utöver den statliga förordningen, även områden av stor vikt för utvecklingen av kulturlivet i Västra Götaland och som efterfrågas för samverkan med regionen av kommuner och kulturfältet i stort. Områdena är, eller håller på att bli, viktiga profilområden vars aktörer och utförare är betydelsefulla delar av kulturens infrastruktur.

Kulturstrategi Västra Götaland inkluderar också *Regional biblioteksplan Västra Götaland 2020–2023* enligt bibliotekslagen (2013:801).

Biblioteksplanen identifierar prioriterade utvecklingsområden och strategiska inriktningar. Planen är styrande för den regionala biblioteksverksamheten och vägledande för kommunala biblioteksplaner. Den har fokus på att stödja biblioteken utifrån lokala utvecklingsbehov inom fyra områden; det öppna biblioteket, det läs- och skrivfrämjande biblioteket, det digitala biblioteket och det lärande biblioteket.

Processen har inkluderat ca 1300 personer i ett fyrtiotal samråd och dialoger som genomförts under hösten 2018 och våren 2019. Kommunerna i VG har deltagit i fyra delregionala kulturpolitiska dialoger. Underlaget till dialogerna utgjordes av enkäter till samtliga kommuner som summerade vilka politiskt förankrade områden inom kulturen som är särskilt relevanta för regional samverkan. Samtliga aktörer som har varit delaktiga i processen har även haft möjlighet att lämna synpunkter på ett första arbetsutkast. Kulturnämndens presidium har under februari fört dialog och förankrat förslaget på kulturstrategi med kommunalförbundens direktioner. I oktober 2019 beslutade Regionfullmäktige att anta Kulturstrategi Västra Götaland - och regional kulturplan 2020–2023.

Strategin omfattar inte all utveckling, utan fokuserar på prioriterade utvecklingsområden som behöver genomföras i samverkan. Den är utformad för att ta höjd för det vi ännu inte känner till, liksom för förändringar och skiftningar i samhället. Strategin är en färdplan för vårt gemensamma arbete med ambition att kulturen ska både nå och angå fler i Västra Götaland.

Genomförande

Kulturstrategi Västra Götaland genomförs genom regionala uppdrag till institutioner, förvaltningar och verksamheter, verksamhets- och organisationsstöd, utlysningar av projektmedel, överenskommelser med kommunalförbund och nationella myndigheter, kulturpolitiskt strategiska insatser och påverkansarbete samt genom kommunala kulturplaner. Den viktigaste förutsättningen för genomförande baseras dock på den gemensamma viljan att arbeta i strategins riktning.

Medie- och informationskunnighet (MIK)

I den nya kulturstrategin 2020–2023 är MIK ett fokusområde. De närmaste åren kommer att bli avgörande för hur kommuner, regioner, stat, skola, bibliotek och civilsamhälle kan arbeta tillsammans för att stärka medie- och informationskunnigheten i samhället.

Medier och demokrati, nationellt forsknings- och innovationsprogram för publicistiska medier vid Lindholmen Science Park i Göteborg som basfinansieras av kulturnämnden och regionutvecklingsnämnden, beviljades flerårigt stöd från Vinnova i en pilotsatsning med mediekoncerner och AI Innovation of Sweden för att ”etablera och accelerera mediespecifik och konkurrensneutral teknikutveckling där fokus är på AI och datadriven journalistik, affärs-, produkt- och produktionsutveckling”. Satsningen är långsiktig med en första testperiod på 1,5 år från och med 2020. Vinnova investerar två miljoner kronor under perioden och deltagande mediekoncerner – Hall Media, Stampen Media och Sveriges Television – investerar var och en 300 000 kronor.

Riksbankens Jubileumsfond finansierar en sk ”flexitforskare” med placering vid Medier & demokrati. RJ står för 75 procent av finansieringen i två år och satsningen syftar till att stimulera disputerade forskare att öka sin samverkan med näringslivet. Medieforskaren och docenten Jenny Wiik inleder sitt arbete i mars 2020 som ska handla om ”Automatiseringen av journalistiken – innovation, samarbete och knowledge management vid implementering av AI i nyhetsföretag”.

Kulturella och kreativa näringar

Kulturplanens utvecklingsinsatser:

- verka för en utveckling av befintliga och nya kultursystem **Pågående**
- skapa mötesplatser för verksamma inom kulturella och kreativa näringar **Pågående**

Västra Götalandsregionen driver projektet Hållbara Platser – Samverkan för regional serviceutveckling som med medel från Tillväxtverket testar metoder för hållbar platsutveckling. Under perioden har projektet bidragit till att förändra och formalisera det interna arbetssättet med syfte att mer effektivt samordna regionala resurser och tjänster för att möta kommuner och aktörers behov av stöd i arbetet med platsutveckling. Kommunerna har lyft fram platsutveckling som ett prioriterat område för samverkan i den kommande kulturstrategin. Under 2019 arrangerades en slutkonferens där samtliga platser som har ingått i projektet presenterade sitt arbete. Lärdomar sammanställs i en handbok som dels kommer att utgöra ett stöd i det regionala samordningsarbetet och dels för nya platsers arbetsprocess.

Projektet har bidragit till kvalitetsförbättring av kulturnämndens nya utlysning till kultursystem inom kulturella och kreativa näringar.

Kultursystem

Kulturnämnden har under april-augusti 2019 utlyst medel för kultursystem som en del av *Västra Götalandsregionens program för kulturella och*

kreativa näringar 2018–2020. I programmet ingår platsutveckling som ett av tre insatsområden där kultursystem är en av flera metoder för att stärka kulturföretagens och kulturorganisationernas roll i hållbar platsutveckling och öka enskilda kulturföretagares möjligheter att leva av sin verksamhet.

Ett kultursystem innebär att ett antal kulturverksamheter inom ett begränsat geografiskt område betraktas i ett systemperspektiv där de ömsesidigt stärker varandra i samarbete med övrigt näringsliv på platsen. I den projektgrupp som tillsätts för systemet bör det, utöver kulturaktörernas kompetenser, finnas erfarenhet från näringslivsutveckling, platsutveckling (festivaler m fl aktörer) och deltagare från offentlig sektor som tillsammans skapar förståelse för det lokala sammanhanget. Projektet ska också bidra till att utveckla kapaciteter, vilket innebär förmågan att kunna genomföra verksamheten i högre utsträckning och på ett bättre sätt än tidigare.

Utlisningen sker i två steg. De projekt som har beviljats medel i det första steget erbjuds utöver ekonomiskt stöd på en halvtidstjänst under fem månader även hjälp med lokalekonomisk analys och processtöd från utvecklare på förvaltningen för kulturutveckling. Av nio ansökningar föreslogs fem stycken stöd i etapp 1. Inför etapp 2 sker en ny ansökningsperiod under april inför beslut i juni 2020.

Följande kultursystem beviljades totalt 850 000 kronor för etapp 1:

1. Bottna inköpsförening (Tanum)
2. Mötesplats Kinnekulle (Götene)
3. Nätverket utveckling och kultur i Fåglavik (Herrljunga/Vara)
4. Ålgård (Orust)
5. Kulturhuset Oceanen (Göteborg)

Kulturarv

Västarvet samarbetar med Turistrådet Västsverige genom samordningen av pilgrimslederna samt Tillväxtverkets projekt Hållbar produktutveckling som har fokus vandrings- och cykelturism. Möte med Tillväxtverket genomfördes i november 2019. Turistrådet och Västarvet har numera löpande kontakt med de olika LLU-områdena i regionen (Leader-områden, Lokalt Ledd Utveckling) för samordning av insatserna. Arbetet med att skapa/utveckla och säkerställa den turistiska infrastrukturen bo-äta- göra pågår. Aktörer som Svenska kyrkan, hembygdsföreningar och privata företag kommer att på olika sätt ges förutsättningar att arrangera vandringar/turistiska paket där kulturvandring ingår. I och med HPU kommer Kulturutveckling att se över kulturarven längs med ovan nämnda leder för att skapa berättelser (*story telling*) från förr och nutid för att ge ”paketen” ytterligare en dimension. Utmaningar: att hitta berättelser som berör och få de olika aktörerna att förstå sin roll i sammanhanget. Tre nämnder samverkar i arbetet med utveckling och drift av hållbara leder; miljönämnden, nämnden för regional utveckling och kulturnämnden. En organisationsmodell för arbetet med lederna har satts. Hushållningssällskapet kommer att sköta driften av de flesta lederna och Västarvet fortsätter att ha ansvar för berättelsen/innehållet.

Museifrågan blir allt mer brännande. Museernas roll som demokratiska,

inkluderande platser för kritisk dialog om dåtid, framtid och samtid är mycket viktig. Den ekonomiska situationen för många har över åren gradvis försämrats och är i vissa fall allvarlig. Vissa kommuner har inte möjlighet att fortsätta finansieringen på samma nivå som tidigare vilket får följder för de kommunalt finansierade museiverksamheterna. Under senare delen av 2019 har en efterfrågan på ett samtal om museifrågorna på regional nivå lyfts av flera aktörer inom området.

Arkivområdet har fått en omfattande genomlysning på nationell nivå genom Arkivutredningen och Föreningsarkiven i Västra Götaland har utretts under året i ett andra steg. Frågor om tillgänglighet, samverkan och digitalisering är högaktuella. Arkiven, som ska säkerställa samhällets tillgång till allmänna handlingar både nu och i framtiden är särskilt viktiga att värna om i tider av alternativa fakta och *fake news*.

De välbesökta, årligen återkommande och regionalt finansierade konferenserna inom kulturarvsområdet; Digikult och Byggnadsvårdskonventet, genomfördes enligt plan. Innehållet utvecklas årligen och båda evenemangen är nu väl etablerade på nationell nivå.

God kulturmiljövård, som tar tillvara och utvecklar en mångfald av värden är angeläget för hela Västra Götaland. Samarbetet mellan de offentliga aktörerna inom kulturmiljöområdet har konkretiserats i dokumentet ”Kulturmiljö 2030 ett framåtriktat kulturmiljöarbete i Västra Götaland 2020–2030”, en mycket positiv satsning. I samverkansplattformen ingår Bohusläns museum, Göteborgs stadsmuseum, Länsstyrelsen Västra Götalands län, Västarvet och Västergötlands museum. Det grundläggande syftet är att samlas kring gemensamma prioriteringar och att därmed kunna få större effekt och genomslag för de insatser som bör göras inom kulturmiljöområdet.

Det regionala stödet till det civila samhällets insatser för att bevara och utveckla det materiella och immateriella kulturarvet har en omfattande regional relevans och spridning. Pågående arbete och påbörjade initiativ till att arbeta med och för barn och unga finns på många håll och är särskilt angeläget.

Arbetet med vandringsleder i Västra Götaland har utvecklats väl och en organisation för drift är sjuösatt. Västarvets arbete med att utveckla nya idéer för till exempel boende utmed vandringslederna, främst kopplat till hembygdsrörelsens byggnader, är spännande och nytänkande. Lederna har stor potential att utvecklas både innehållsmässigt och med internationella kopplingar.

Samverkan med Turistrådet har fungerat väl under året. Speciellt trädgårdsturism är ett alltmer efterfrågat område för internationella turister. Har finns en stor utvecklingspotential.